GAZETA TRANSILVANIEI

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ȚI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 143. Vinerĭ, 28 Iunie, (10 Iuliu). 1885.

Brașovŭ, 27 Iunie (9 Iuliu) 1885.

La articulii nostri despre atitudinea Archiereilorŭ românĭ, dela 1879 încóce, în cestiunea limbei române, o fóiă maghiară face nisce observărĭ fórte caracteristice și instructive ḑicêndŭ între altele:

„Archiereii românĭ sunt și după noi în erróre dér nu în aceea eróre ce li-o atribue „Gazeta.“ Nu ne place când cineva nu e nicĭ caldŭ, nicĭ rece; o asemenea stare strică orĭ și cărei cause, dér le strică și acelora, carĭ au creatŭ acéstă stare.“

„Noi amŭ așteptá dela Archiereii românĭ cu totulŭ altă procedere, în interesulŭ bisericei și a poporului românŭ: In deosebĭ amŭ așteptá dela dênșii o muncă vĕdită, o pășire energică ca sĕ aibă apoi prilegiu „Gazeta“ cu soții ei d'a se văierá...,“

„Sĕ șeḑĭ pe două luntrii nu merge. A fi numai pe jumĕtate amicŭ, este a fi pe jumĕtate inimicŭ. Una din două: Archiereii românĭ trebuie sĕ stea séu cu totulŭ pe-o parte, séu cu totulŭ pe cealaltă parte . .“ („Ellenzék“ nr. 155 dela 8 Iuliu a. c.)

Suntemŭ mulțumitorĭ fóiei clușiene pentru sinceritatea, cu care își espune dorințele. Archiereii noștri se potŭ convinge din cuvintele ei despre unŭ adevĕrŭ, pe care póte până acuma nu l'au cumpĕnitŭ cu destulă seriositate.

Au ajunsŭ într'adevĕrŭ lucrurile așa departe, încâtŭ înalții prelațĭ ai bisericei române stau fașă cu grava alternativă: ca séu sĕ mérgă în tóte cu poporulŭ românŭ, apĕrândŭ interesele de viață ale lui și ale bisericei române cu curagiu și perseverență, séu sĕ trécă cu totulŭ în tabĕra adversarilorŭ limbei și ai naționalității nóstre.

Totdéuna le-amŭ spusŭ prelațilorŭ românĭ, că aceea vréu contrarii noștri ca sĕ-i aibă în mrejele lorŭ: cu școlă și cu biserică cu totŭ. I-amŭ conjuratŭ întotdéuna sĕ nu ia lucrurile prea ușorŭ și sĕ fie decișĭ și energicĭ în apĕrarea limbei române.

Acum, că Archiereii noștri s'au feritŭ de a se pronunța categoricŭ prin cuvêntŭ și faptă pentru noi și pentru causa română, vinŭ adversarii și le punŭ ei înșișĭ alternativa: *orĭ cu ei, orĭ cu noi!*

Tertium non datur, prea sânțițĭ părințĭ!

Fóia maghiară are dreptate. Orĭ mergețĭ cu stégulŭ limbei și alŭ naționalității române, orĭ mergețĭ cu stégulŭ maghiarismului violentŭ.

A servì deodată și românismulŭ și maghiarismulŭ este o curată imposibilitate și cei ce stau la mijlocŭ și nu sunt nicĭ calḑĭ nicĭ recĭ, își vorŭ atrage cu timpulŭ ura și a unora și a celorlalțĭ dintre combatanțĭ.

Frasele sunătóre, de carĭ se folosescŭ adversarii noștri spre a trage pe Archiereii românĭ cu totulŭ în tabĕra lorŭ, sunt prea multŭ în trebuințate și prea multŭ deochiate prin fapte împlinite, decâtŭ ca sĕ mai pótă avé pretențiunea d'a fi luate în seriosŭ.

Metropoliții și Episcopii noștri sunt destulŭ de luminațĭ, ca sĕ scie se facă distincțiune între îndatoriile, ce le au fașă cu statulŭ și între datoriile lorŭ archieresci și românescĭ.

N'a pretinsŭ nimenĭ dela Archiereii românĭ sĕ-șĭ calce datoria lorŭ către statŭ. Ceea ce amŭ cerutŭ și ceremŭ dela dênșii este ca între marginele legei sĕ apere cu tóte mijlócele ce le stau la disposițiune și cu tótă energia înaintea tronului și a regimului interesele limbei române care este, după a lorŭ propriă mărturisire, *condițiune de esistență* pentru biserica română.

Ḑice amintita fóiă maghiară, că temerile esprimate de Archiereii noștri la 1879 n'arŭ avé nicĭ o basă, deórece biserica nóstră nu e de locŭ periclitată prin întroducerea forțată a studiului limbei maghiare în scólele nóstre poporale confesionale și că numai atuncĭ aceste temerĭ și plângerĭ arŭ avé *órecare basă*, când s'ar pretinde ca tóte obiectele de învĕțĕmântŭ din scólele nóstre sĕ fie propuse în limba maghiară.

Décă fóia maghiară concede și numai atâta, atuncĭ ea recunósce deplina îndreptățire a stăruințelorŭ nóstre pentru apĕrarea limbei române și a învĕțĕmêntului nostru românescŭ.

De când guvernulŭ și dieta maghiară au rupt'o cu politica ce și-a aflatŭ espresiune în legea de naționalitate dela 1868, rupte suntŭ și zăgazurile, ce mai ferêu scólele nóstre românescĭ de potopulŭ maghiarisărei și astăḑĭ vede fiecare copilŭ de scólă în cătrău țintesce noua politică, vede orĭ și cine, că nenorocitulŭ curentŭ, care a datŭ nascere Kultur-egylet-ului din Clușiu, nu se va opri la legea din 1879. Visulŭ șoviniștilorŭ este ca sĕ fie cu timpulŭ delăturată orĭ-ce stavilă s'ar mai opune maghiarisărei complete a scólelorŭ din țéră.

Dovadă este chiar Peșta, unde nu se mai află aḑĭ nicĭ o scólă poporală germană, dovadă este cassarea a sute de scolĭ nemaghiare în Ungaria, dovadă este faptulŭ că guvernulŭ crează totŭ numai scolĭ maghiare și nu ne dă voiă d'a ne mai înființa scolĭ nicĭ din banii noștri, dovadă este introducerea forțată a limbei maghiare chiar și 'n administrațiunea comunală, dovadă e purtarea guvernului maghiarŭ peste totŭ în cestiunea limbei, dovadă suntŭ în fine mărturisirile și declarările fățișe ale foilorŭ maghiare în favórea maghiarisărei în stilŭ mare.

In nisce împrejurărĭ grave ca cele de aḑĭ și fașă cu pericluele ce amenință naționalitatea și biserica română, datorĭ suntŭ Metropoliții și Episcopii noștri români de a-șĭ câștigă merite nu pentru guvernulŭ maghiarŭ, ci pentru poporulŭ a căruia păstorire sufletéscă li-a încredințat'o lorŭ prevedința. Cu acestŭ poporŭ trebue sĕ mérgă ei în tóte vremurile, lui și numai lui trebue sĕ-șĭ dedice tótă munca și stăruințele lorŭ.

—o—

Politica esternă a lui Salisbury.

In ședința camerei lorḑilorŭ dela 6 Iuliu n. marchisulŭ Salisbury și-a desfășuratŭ ideile sale în privința direcțiunii ce va da politicei esterne și asupra modului cum are de gândŭ sĕ resolveze diferitele cestiunĭ pendente, ca cea afgană, egipténă ș. a.

Ce privesce cestiunea afgană, care e cea mai importantă, tractările cu Rusia se vorŭ reîncepe de acolo, unde s'au întreruptŭ la retragerea predecesorulŭ sĕu, și va căută sĕ o resolveze după cum cerŭ interesele statului, îndepliuindŭ îndatoririle ce și le-a luatŭ asupră-șĭ Gladstone. Diferența principală în cestiunea granițelorŭ afgane este defileulŭ Zulficarŭ. Anglia a promisŭ Emirului, că acestŭ defileu va rĕmâné Afganilorŭ. »Nu putemŭ abḑice la împlinirea acestei promisiunĭ — ḑise Salisbury. Este o cestiune de viĕță d'a restabilĭ la toțĭ încrederea, că Anglia, când și-a datŭ cuvêntulŭ, îlŭ va și ține.« Salisbury recunósce, că starea țĕrilorŭ din Asia nu e stabilă, și că cu tótă resolvarea pacînică a cestiunei afgane — după cum spera că va fi — și cu tóte înțelegerile cu potentații acelorŭ țĕrĭ, Anglia trebue sĕ-șĭ pună acolo granițele în stare de apĕrare câtŭ mai curêndŭ.

Trecêndŭ la cestiunea egipténă, prim-ministrulŭ englezŭ ḑice, că greutățile ei suntŭ enorme. Cea dintêiu greutate constă în aceea, că la granița, în Chartum și în Suachim, se află unŭ dușmanŭ învingĕtorŭ. Trebue sĕ se decidă cestiunea: cum sĕ se întrebuințeze puterea armată a Egiptului, pentru ca sĕ țină în depărtare barbarismulŭ fanaticŭ, sĕ se asigure granițele Egiptului, și civilisațiunea, ce e de doritŭ a prinde rădăcină acolo, sĕ nu fie periclitată în cașŭ de retragere a Angliei. Greutățile militare suntŭ fórme marĭ, dar cele politice în privința Sudanului și mai marĭ. »Noi nu putemŭ lăsa acele provincii cu totulŭ în mâna sorții. Dar înainte de tóte trebue resolvată cestiunea financiară. Greutățile diplomatice împedecă esecutarea convențiunei încheiate.« Mai e apoi regularea raporturilorŭ internaționale ale Egiptului către celelalte țĕrĭ. Pentru tóte acestea trebue o politică prevĕḑĕtóre și chibzuită.

Discursulŭ lui Salisbury a făcutŭ o bună impresiune atâtŭ în Anglia, câtŭ și în strĕinătate.

—o—

SCIRILE ḐILEI.

Ordinațiunea ministrului de justiție ungurescŭ, prin care se desființéză juriulŭ în afacerĭ de pressă din Sibiu și care s'a publicatŭ la 6 Iuliu n. în fóia oficială „Budapesti Közlöny« sub Nr. 31,482 c., are următorulŭ cuprinsŭ: „Vĕ încunosciințezŭ (urméză adresa), că ministerulŭ reg., în basa plenipotenței obținute în § 3 art. de lege XXXII din 1871 cu modificarea punctului 8 și 9 în § 5 a ordinațiunei publicate cu data 10 Iuliu 1871, privitóre la stabilirea reședințelorŭ tribunalelorŭ și judecătoriilorŭ de cercŭ de ântéia instanță, și în legătură cu ordinațiunile dela 31 Iuliu 1875 Nr. 2722 I. M. E. și dela 15 Apriliu 1876 Nr. 1423 I. M. E. § 7, respective 5, privitóre la noua organisare a tribunalelorŭ regescĭ, desființândŭ cerculŭ de activitate alŭ tribunalului reg. din Sibiu, ca curte cu jurațĭ, a încorporatŭ, cu privire la aceste afacerĭ, ocólele aparținĕtóre cercului numitului tribunalŭ reg. Sibiu, Brașovŭ, Deva și Elisabetopole la cerculŭ tribunalului Clușiu ca curte cu jurațĭ. Ordinațiunea intră în vigóre cu ḑiua de 1 Augustŭ 1885. Datŭ în Budapesta, 27 Iuniu 1885. Dr. Theodor Pauler.

—0—

Astăḑĭ, Joi 27 Iuniu, s'au terminatŭ esamenele publice la scólele medii romane de aicĭ. Alaltăerĭ au fostŭ esamenele claselorŭ gimnasiale, éră erĭ și în parte și astăḑĭ esamenele claselorŭ reale și comerciale. Incheerea s'a făcutŭ printr'unŭ esamenŭ de musică, cu care ocasiune se esecutară esactŭ mai multe corurĭ. Impresiunea, ce au făcut'o aceste esamene asupra publicului de fașă, o putemŭ numĭ favorabilă. — Totŭ în ḑilele acestea s'au terminatŭ și esamenele scólelorŭ elementare din protopopiatulŭ I alŭ Brașovului, care de astădată se ținură cu mai multă strictețĕ ca în anii trecuțĭ. Credemŭ, că în curêndŭ vom primĭ din partea persónelorŭ competente unŭ raportŭ amănunțitŭ despre observațiunile făcute cu prilejulŭ acestorŭ esamene.

—0—

Societatea tinerilorŭ comercianțĭ neromânĭ din Brașovŭ întocmescŭ pe ḑiua de 12 Iuliu n. o petrecere la Fântâna popii (Honterusplatz). Plecarea e la ora 1 d. a. Neflindŭ timpulŭ favorabilŭ, petrecerea se va ține la 19 Iuliu n., și flindŭ și în acea ḑi timpulŭ uritŭ, se va da séra în sala hotelului Nr. 1 o petrecere cu danțŭ.

—0—

Unŭ nou mijlocŭ de maghiarisare este înființarea asilelorŭ de copii, în care vorŭ fi internațĭ copii nemaghiarĭ și mai alesŭ copii românĭ. Comisarulŭ ministerialŭ Szatmary a sositŭ în comitatulŭ Hunedórei, ca sĕ se pună în înțelegere cu „patrioții de acolo“ în acestŭ scopŭ. Acelașĭ lucru îlŭ va face comisarulŭ și în alte comitate ardelene.

—0—

Ni se scrie de lângă Reghinulŭ săsescŭ: »In ḑilele acestea în munții Parajdului, unde pășunescŭ boii de

prin comunele din prejurŭ, urşii au omorâtŭ 14 boi; asemenea dintre oi multe pustiescŭ urşii.« Cnatu.

—0—

Totŭ de acolo ni se mai comunică, că secerişulŭ promite a fi îndestulitorŭ pentru toţĭ, holdele de grâu suntŭ frumóse; ploi încă cadŭ destule. Vitele însă n'au nicĭ unŭ preţŭ, pentru că nimenea nu cumpĕră, din pricină că n'au ómenii banĭ. Ce privesce sănĕtatea, ómenii stau bine; între vitele cornute încă nu bântue nicĭ o bólă,

—0—

Ni se comunică, că Duminecă pe la órele 3 d. a. s'a descărcatŭ asupra Tuşnadului o plóiă torenţială cu grindină în greutate de două decagrame globuleţulŭ. Plóia a ţinutŭ a jumĕtate de oră.

—0—

Junimea română din Câmpia va întocmi o petrecere de véră în 26 Iuliu n. în grădina lui Grf. Mikes din Budatelecŭ, în folosulŭ scólei gr. cat. de acolo. Inceputulŭ la 2 óre postmeridiane. Preţulŭ intrărei: pentru o persónă 1 fl., pentru o familiă 2 fl. Oferte mărinimóse se vorŭ cuita pre cale diaristică.

—0—

Ploile torenţiale ce au cădutŭ peste Cohalmŭ au căsunatŭ câmpurilorŭ mari stricăciunĭ. Economii neavêndŭ nutreţŭ pentru érnă, suntŭ siliţĭ sĕ 'şĭ vêndă vitele la tómnă pe preţurĭ de batjocură.

—0—

In dilele trecute s'a întêmplatŭ o nenorocire în Seghedinŭ. Mureşulŭ crescuse atâtŭ de mare, încâtŭ la vĕrsarea lui în Tisa forma unŭ adevĕratŭ cataractŭ. Sâmbătă a fostŭ sĕptămână, o plută cu patru plutaşĭ românĭ — séu după jidovii dela »P. Ll.« valahĭ — plutea în josŭ pe Murĕşŭ. Ajungêndŭ la vĕrsătura Mureşului, pluta fù răpită de valurĭ şi plutaşii cădură în apă, înecându-se doi dintr'ênşii.

—0—

In comuna Dobra graséză între copţi vărsatulŭ (bubatulŭ).

—0—

In spitalulŭ Carolina din Cluşiu se tractéză acum unŭ tênĕrŭ din Alba Iulia, care şi-a perdutŭ deodată graiulŭ. Bolnavulŭ a bĕutŭ la cafea unŭ paharŭ cu apă rece ca ghiaţa şi de atuncĭ nu mai póte scóte nicĭ o vorbă. Medicii speră, că 'lŭ vorŭ vindeca.

—0—

Legea tarifului autonomŭ aplicată dela 1 Iuliu n. de România asupra mărfurilorŭ ce se importă din statele care n'au convenţiunĭ cómerciale cu ea, cere ca comercianţii, carĭ importă mărfurĭ din statele contractante, sĕ fie provĕduţĭ cu certificate de provenienţă, liberate de agenţii consularĭ românĭ din staţiunile séu porturile de plecare séu de către şefulŭ vămii biroului de esportaţiune.

—0—

»România liberă« scrie, că în portulŭ Giurgiu de mai multe sĕptĕmânĭ se încarcă corăbii şi şlepurĭ pentru streinătate pe-o scară întinsă. Mai alesŭ porumbulŭ, precum şi rămăşiţe de alte cereale suntŭ fórte căutate de agenţii fabricelorŭ de spirturĭ din Ungaria şi Austria. Porumbulŭ se vinde pe 45 lei chila, în termenŭ de mijlocŭ.

——o——

Unŭ sfatŭ necerutŭ.

Oficiosulŭ „Nemzet" publică unŭ articulŭ de fondŭ scrisŭ de noulŭ „patriotŭ" Moldován Gergely, care a găsitŭ cu cale sĕ dea „sfaturĭ" Românilorŭ. Şi-a disŭ: pentru ce numai Jidovii şi Armenii arŭ róde óse patriotice şi nu şi d-sa; pântecelui sĕ-i mérgă bine; câtŭ pentru limbă şi naţionalitate, bată-le vêntulŭ. Şi stândŭ strîmbŭ şi vorbindŭ „dreptŭ", Moldován consideră de flécurĭ tóte pretensiunile de dréptŭ ale Românilorŭ, ca „nefiindŭ basate pe drepturĭ istorice"; că numai de óste maghiară a fostŭ apĕratŭ statulŭ, că numai societatea maghiară şi spiritulŭ maghiarŭ au creatŭ instituţiunile, datinele ş. a., pe când celelalte rasse n'au avutŭ nicĭodată drepturĭ politice ş. a. Şi aşa în mână cu istoria lui Hunsdorfer séu ca „patriotŭ" Hunfalvy, care e cunoscută acum de tótă lumea cultă ca lipsită de logică şi de sinceritate, şi plină de rĕutate, mistificândŭ adevĕrurile istorice pentru ca sĕ ajungă unde e, ne spală cu ou şi cu oţetŭ, făcêndŭ-ne lipsiţĭ de cultură şi sărăntocĭ, că multă apă are sĕ curgă până sĕ ajungemŭ la nivelulŭ „culturei maghiare," ba mai multŭ: nu vomŭ ajunge nicĭ odată. Luândŭ apoi în apĕrare tóte actele guvernului faţă cu noi, începe a ne descântă următórele sfaturĭ „patriotice":

»Politica sĕ o lase Românii la o parte; sĕ nu politiseze nicĭ o singură minută; sĕ pună de cuiu politica, căcĭ poporulŭ românŭ a slabŭ, ba încă şi mai multŭ: e necrescutŭ spre ceva bunŭ.«

Noi vomŭ rĕspunde fórte scurtŭ „sfătosului," căruia nu i-amŭ cerutŭ sfatulŭ: Câtŭ timpŭ poporulŭ românŭ nu se va compune din elemente perdute ca Moldovan Gyergely, precum şi suntemŭ convinşĭ că nu se va compune nicĭ odată, „sfaturile patriotice" ce se dau în „Nemzet" le lăsămŭ pe céma Gherguţilorŭ, carĭ suntŭ anume crescuţĭ pentru ele!

Er ce privesce datele istorice, de care se folosesce spre bucuria nespusă a celorŭ dela „Nemzet," recomandămŭ lui Moldovan Gergely, sĕ mai înveţe la scólă şi sĕ mai citéscă şi alte istorii, nu numai de ale lui Hundsdorfer.

——o——

Valea Galdei, 23 Iuniu 1885.

Stimate Domnule Redactorŭ! Amŭ ajunsŭ timpulŭ sĕ esclamămŭ şi noi, din aceste părţĭ, ca cei din comitatulŭ Salnoc-Dobêca dimpreună cu poetulŭ:

Românĭ din patru unghiurĭ, acumŭ orĭ nicĭ odată
Uniţi-vĕ în cugetŭ, uniţi-vĕ-'n simţirĭ!

La lucru toţĭ, carĭ sunteţĭ de unŭ principiu! Contrarii némului nostru, propunŭ pe întrecute maghiarisarea. Şi celui mai de josŭ cărturarŭ maghiarŭ i s'a băgatŭ în capŭ »Cultur-egylet«-ulŭ din Cluşiu . . . Decĭ sĕ lucrămŭ cu bărbăţiă, ca sĕ nu ne perdemŭ limba şi naţionalitatea nóstră; ci sĕ fimŭ solidarĭ după disa poetului:

Ah, timpurĭ fórte grele
Trecură preste noi;
Periamŭ sigurŭ în ele.
De nu eram eroi.

A trecutŭ gluma, trebuie sĕ punemŭ umĕrŭ la umĕrŭ, décă voimŭ sĕ ne scăpămŭ scumpa nóstră limbă, ce de seculĭ amŭ păstrat'o şi apĕrat'o contra uneltirilorŭ duşmane.

Sĕ vedĭ, d-le Redactorŭ, cum se propagă maghiarisarea şi prin părţile nóstre, de când s'a înfiinţatŭ Cultur-egylet-ulŭ din Cluşiu. Solgăbirĕulŭ din Ighiu a aranjatŭ o petrecere în favórea acelei societăţĭ..... Măria sa d-lŭ br. Kemény Laszló a donatŭ scólei române gr. cat. din Galda inf. 62 esemplare de Abecedare de Goncz... Dice proverbulŭ: »Cu lingura îţĭ dă sĕ mâncĭ, şi cu códa îţĭ scóte ochii«. Aşa face prea bunulŭ şi milosulŭ baronŭ. După ce le-au luatŭ păşunitulŭ din gura vitelorŭ, şi alte locurĭ precum celŭ numitŭ: Spinu,« le póte da ajutorŭ, şi vitele le morŭ de fóme; pe când aceste locurĭ le-au folositŭ bieţii lucrătorĭ până pe la 1875.

Unŭ fruntaşŭ românŭ din opidulŭ Teiuşĭ îmĭ comunică, cumcă în dilele trecute d-lŭ inspectorŭ reg. de şcóle Gáspár a venitŭ cu ordinŭ, ca sĕ înfiinţeze şcólă de statŭ în opidulŭ Teiuşŭ. Şi după cum mergŭ trebile, elŭ vrea ca cu 1 Septemvre a. c. sĕ închirieze o casă, spre a putea începe cursulŭ cu doi învĕţătorĭ, şi pe viitorŭ vorŭ clădì edificiulŭ şcolarŭ.

Din copilăriă'mĭ am petrecutŭ mai totŭ pre sub pólele munţilorŭ apusenĭ, şi n'am pomenitŭ, ca Maghiarii din aceste părţĭ sĕ se intereseze aşa de multŭ de şcóle fie chiar maghiare, tóte acestea le lăsau la o parte. — Acum lucră cu puterĭ unite spre a'şĭ lăţì limba şi a face din nemaghiarĭ, maghiarĭ. Au sedusŭ pe mai mulţĭ învĕţătorĭ românĭ de s'au înscrisŭ ca membri la reuniunea învĕţătorilorŭ maghiarĭ, condusă chiarŭ d-lŭ inspectorŭ de şcóle.

Invĕţătorulŭ din Benicŭ a fostŭ pusŭ pe piciorŭ, ca sĕ petiţiuneze la inspectorulŭ de şcóle, spre a-i da unŭ ajutorŭ, fiindŭ că elŭ a propusŭ limba maghiară şi de voiescŭ elŭ e gata a pune esamenŭ cu elevii din limba maghiară; însĕ unŭ Românŭ bunŭ l'a împedecatŭ dicêndu-i: Acésta sĕ nu o facĭ! că nu Maghiarii îţĭ dau subsistinţa, ci Românii. Decĭ recomândŭ fraţilorŭ învĕţătorĭ, ca propunêndŭ şi altă limbă sĕ nu neglijeze desvoltarea elevilorŭ în limba lorŭ maternă, căcĭ dice poetulŭ:

Limbă, ţéră, vorbe sfinte la strămoşĭ erau
Ei ar plânge în morminte când ne-ar asculta,
A lorŭ geniu ne şoptesce din mormêntŭ mereu:
Vorbiţĭ scrieţĭ românesce pentru Dumnedeu!

Asupritulŭ.

——o——

Unŭ procesŭ criminalŭ în Deva.

Deva, 4 Iuliu n. 1885.

(Urmare.)

Se vorbesce, că primulŭ acusatŭ a fostŭ fórte rĕu crescutŭ, de aceea încă ca copilŭ şi studentŭ era gróza conşcolarilorŭ şi a învĕţătorilorŭ sĕi. Când a umblatŭ la şcólele reale din Deva, a bătutŭ pe mai mulţĭ studenţĭ, pe unulŭ l'a spintecatŭ cu bricégulŭ, la altulŭ i-a smulsŭ pĕrulŭ, ba se dice, că ar fi bătutŭ şi pe unulŭ dintre învĕţătorii sei. In scurtŭ de tênĕrŭ a datŭ semne, că ce omŭ o sĕ iésă dintr'ênsulŭ.

După absolvarea câtorva clase şi după ce nicĭ la miliţiă (căcĭ este înrolatŭ la reg. 100) n'a putută sĕ-şĭ facă carieră, — după datina de pe la noi, — a fostŭ aplicatŭ acì ca esecutorŭ, acì ca supraveghiătorŭ de pădure şi în fine se lipì de tatălŭ sĕu şi trecea de adjunctŭ notarialŭ, spre gróza şi nefericirea acelora, carĭ au ajunsŭ sub mâna lui.

Ajunsŭ în pene mai bune, din di în di deveni mai îmbuibatŭ şi mai rabiatŭ. Cea mai distinsă a lui plăcere era, ca sĕ umble din satŭ în satŭ, înarmatŭ cu puşca şi cu unŭ cuţitŭ vênătorescŭ. După ce »se făcea cu voiă bună«, apoi se apuca la bătaiă cu orĭ şi cine care îi venea în cale, — aşa încâtŭ deja îlŭ cunoscea întregŭ ţinutulŭ, unde locuia, ca pe unulŭ de care totŭ omulŭ cu minte se ferea ca de unŭ câne turbatŭ. Ca esecutorŭ, ca îngrijitorŭ peste pădurile erariale şi ca adjunctŭ notarialŭ, împărţia »poruncile« într'unŭ modŭ deosebitŭ, cu înjurăturĭ, cu pălmuirĭ, cu lovirĭ şi îmbutuşirĭ cu patulŭ puscii şi cu mănunchiulŭ cuţitului.

In tómna anului 1883, cam către sfîrşitulŭ lunei lui Noemvre, voinicosulŭ domnişorŭ, după ce se »ospĕtà« la preotulŭ din Zdrapţĭ şi după ce a mai cutreieratŭ cu câţĭva amicĭ ai sĕi crîşmele din pregiurŭ, s'a abătutŭ la crîşma jidanului Grossman, unde petreceau mai mulţĭ.

Hazardulŭ Baternai, cam bĕutŭ cum era, pretindea, ca toţĭ óspeţii din acea crîşmă sĕ se depărteze de acolo,

---

FOILETONŬ.

Esteriorulŭ bărbaţilorŭ mari.

(După Dr. P. R.)

(Urmare şi fine)

Leonardo da Vinci era unŭ omŭ, pe care natura l'a dăruitŭ cu tóte darurile ei preţióse. In ce privesce talentele lui, era unŭ geniu universalŭ; pentru abilitatea sa ca pictorŭ e celŭ mai viu documentŭ cina de taină a lui Cristosŭ; elŭ a făcutŭ descoperirĭ strategice, a făcutŭ canalurĭ, s'a ocupatŭ cu matematica şi mecanica, ca şi cu musica şi poesia. Elŭ s'a distinsŭ prin simetria trăsurilorŭ feţii sale, prin figura lui frumósă şi eleganţa ţinutei, prin dibăciă şi putere estraordinară corporală.

Raphael încă avea de tóte: talentulŭ spiritului sĕu era împreunatŭ cu frumseţea corporală şi mai că apare „ca o ediţiune pămêntéscă a archanghelului, alŭ cărui nume îlŭ pórtă.« Elŭ a dusŭ o viéţă fericită în activitate neobosită. Dar şi la dênsulŭ se adeverì, ca şi la Mozart şi altii, disa: că cei ce suntŭ plăcuţĭ lui D-deu morŭ de timpuriu; în etate de 37 anĭ îlŭ răpì mórtea din mijloculŭ artei, a cărei culme o ajunsese.

Mai totŭ aşa de tênĕrŭ muri şi poetulŭ Byron, la carĭ calităţile cele marĭ erau însoţite de defecte totŭ atâtŭ de marĭ. Genialŭ, elŭ era totdeodată de familiă mare, şi frumosŭ. »Acéstă faţă palidă e ursita mea,« sĕ fi disŭ o damă, când l'a vĕdutŭ. Frumseţea feţei sale classice, care îlŭ făcea spre nenorocirea lui atâtŭ de plăcutŭ înaintea sexului frumosŭ, era încât-va jignită prin aceea, că elŭ ca şi W. Scott, era schiopŭ. Pe când însă celŭ din urmă lua lucrulŭ în sensŭ umoristicŭ şi căuta sĕ esceleze cu spiritulŭ mai multŭ, Byron încă se silea sĕ se distingă prin scrierile sale, dar totuşĭ îi părea tare rĕu, că e schiopŭ. atâtŭ era elŭ de deşertŭ. Prin costumŭ şi ţinută căuta sĕ acopere cu orice preţŭ defectulŭ lui şi când îi spunea cineva, că e schiopŭ, se simţea adêncŭ ofensatŭ.

Când ginerile lui Scott, Lochardt, care a călĕtoritŭ prin Germania, îi vorbea lui Scott despre frumseţea maiestatică a lui Goethe, reflectă Scott: »Celŭ mai mare semideu, pe care l'am vĕdutŭ eu, a fostŭ predicatorulŭ C. în M., lumea îi dicea Joe, pentru că elŭ a representatŭ în mai multe rêndurĭ înaintea artiştilorŭ chipurile deilorŭ; elŭ era unŭ omŭ cum se cade; dar poesiă nu şcia mai multă decâtŭ crîsniculŭ sĕu. Ce privesce poeţĭ, eu am vĕdutŭ pe cei mai bunĭ din timpulŭ şi patria mea, deşi Burns avea ochii cei mai preţioşĭ, totuşĭ nicĭ unulŭ dintre ei nu se arĕta şi în esteriorŭ ca poetŭ, precum se arĕta Byron".

Goethe povesteşce în tractatulŭ sĕu despre asediulŭ dela Mainz, că întorcêndu-se la hotelulŭ sĕu din Mannheim i s'a întêmplatŭ o aventură curiósă: »La masa cea lungă stetea între alţii Riez, unŭ bărbatŭ mare bine făcutŭ, puternicŭ şi latŭ în umĕrĭ, o figură, ce sĕ potrivia cu servitorulŭ lui Fridericŭ Wilhelm . . . . Eu am vĕdutŭ că Riez s'apropriă de mine, mĕ salută, se bucură de cunoscinţa, ce a făcut-o cu mine, mĕ linguşì puţinŭ şi dise după aceea, sĕ'lŭ scuzŭ, dar elŭ are şi unŭ interesŭ personalŭ, căcĭ m'a găsitŭ şi vĕdutŭ aicĭ. Până acuma a totŭ auditŭ, că spiritele marĭ şi ómenii de geniu trebue sĕ fie micĭ şi slabĭ, bolnăvicioşĭ, şi că i s'au adusŭ mai multe esemple despre ómenĭ de felulŭ acestora. Acésta l'a supĕratŭ pe elŭ totdéuna, căcĭ elŭ crede că şcie şi elŭ ceva, deşì e sănĕtosŭ, puternicŭ şi mare; acum însĕ se bucură, căcĭ a găsitŭ în mine unŭ bărbatŭ, care deşì în esteriorŭ mĕ arĕtŭ destulŭ de bine făcutŭ, şi totuşĭ trecŭ de unŭ geniu."

In faptă e frumuseţea la bărbaţii, carĭ s'au distinsŭ cu spiritulŭ lorŭ, cam rară. Mai desŭ o găsescĭ la artiştĭ. Michel Angelo însĕ n'a fostŭ frumosŭ, şi nu prea îĭ părea bine de Leonardo da Vinci, care consciu de frumseţea lui purta lucsŭ. Ochii plinĭ de focŭ ai acestuia, barba lui frumósă impuneau, capulŭ lui Michel Angelo din contră era diformŭ. Fruntea era prea scósă, craniulŭ prea latŭ, partea de josŭ a feţii multŭ mai mică ca cea de susŭ, avea ochĭ micĭ; ce însĕ îlŭ făcea şi mai pocit,

căcĭ — ḑicea — elŭ avea voiă sĕ-şĭ petrécă singurŭ. Provocarea acésta impertinentă a făcutŭ resensŭ şi unii se încercară a'i trage la îndoială dreptulŭ de a dispune într'unŭ modŭ atâtŭ de arbitrarŭ. Din vorbă, vorbă. . . destulŭ, că primulŭ acusatŭ, fără ca cineva sĕ'lŭ atace, ridică puşca şi îmbutuşesce cu ea pe unulŭ şi pe altulŭ, apoi scóte cuţitulŭ din técă (16 cent. lungime şi 2 cent. lăţime) şi începe a da cu elŭ în drépta şi în stânga, până ce rănesce pe unulŭ la bărbiă, pe altulŭ la mână şi pretinde din nou, ca sĕ se depărteze toţĭ de acolo, că de nu pe toţĭ îi ómóră.

Intre acestea unŭ bietŭ ţiganŭ, cu numele Braţina Truţa a lui Ursu, vrêndŭ sĕ se ducă din crîşmă, ajunge în imediata apropiere a domnişorului, care vêḑêndu-lŭ lângă sine se repede la dênsulŭ şi-lŭ împunge cu cuţitulŭ în spate, încâtŭ ţiganulŭ de locŭ a muritŭ, — ér ceilalţĭ vĕḑêndŭ mórte de omŭ, s'au depărtatŭ cu frică şi scârbă. Domnişorulŭ Imre apoi s'a dusŭ şi éră s'a pusŭ la bĕute şi când a venitŭ sĕ-lŭ prinḑă şi sĕ-lŭ dea în judecată, s'a opusŭ, încâtŭ abia l'au putută legá şi transferá la loculŭ unde cu totŭ dreptulŭ a meritatŭ sĕ ajungă.

Totŭ în anulŭ 1883, cătră sfirşitulŭ lunei lui Maiu, tatălŭ sĕu l'a încredinţatŭ ca pe substitutŭ alŭ sĕu, ca sĕ taie unŭ drumŭ vicinalŭ. Cu acéstă ocasiune domnişorulŭ Imre şi-a arĕtatŭ tótă cultura inimei sale. Voindŭ a-şĭ căştigá merite, se luà din satŭ în satŭ, cu gendarmĭ lângă elŭ, şi huiduia ómenii la facerea drumului. Care făcea vre-o obiecţiune, căpĕtá pălmĭ şi lovirĭ cu patulŭ puşcii şi încă ajungea şi pe mâna gendarmilorŭ, carĭ îlŭ legau botŭ şi arĕtau calea înainte. Adecă robotă, ba robiă formală. După ce aduná unŭ numĕrŭ óre-care de lucrătorĭ (ca la o sută, o sută cincĭ-ḑecĭ) îi ducea la drumŭ şi apoi tótă ḑiua în călcâiulŭ lorŭ, cu gendarmii pe lângă elŭ, bătea când pe unulŭ, când pe altulŭ. După înserată n'a lăsatŭ poporulŭ acasă, ci cu gendarmii l'a silitŭ sĕ se culce sub cerulŭ liberŭ, ca sĕ fiă a doua ḑi din nou toţĭ la lucru, ér domnia sa s'a pusŭ la bĕute cu gendarmii. Pela 11 óre, adecă după ce bieţii ómenĭ aţipiseră a dormi, — domnişorului îi vine o ideiă, că poporulŭ nu e aşeḑatŭ în locŭ bunŭ, ci ar trebuí sĕ-lŭ mute mai la vale (într'unŭ locŭ mocirlosŭ); se duce decĭ la ei, şi îi treḑesce cu patulŭ puşcii, silindu-i sĕ stea toţĭ în liniă ca cătanele, apoi sĕ mérgă în vale la culcuşŭ. Bieţii ómenĭ, obosiţĭ şi somnoroşĭ, au începutŭ a fi nemulţumiţĭ şi a protestá, ba unii se opuseră a merge, — ei, cértă şi nemulţămire, — dér în fine se ducŭ şi acolo. Abia se aşeḑară şi domnişorulŭ éră comandă îndĕrĕptŭ.

In scurtŭ domnişorulŭ Baternai îşĭ esercita puterea ca unŭ paşă. Gendarmii încă se scârbiseră dela o vreme şi decĭ unulŭ din ei i-a denegatŭ categoricŭ orĭce ajutorŭ. Cu acéstă ocasiune domnişorulŭ Baternai a bătutŭ şi a rănitŭ (mai greu şi mai uşorŭ) pe mai mulţĭ; între alţii lui Ioanŭ Circo a Ioanei i-a ruptŭ mâna cu patulŭ puşcii, pe altulŭ l'a lovitŭ totŭ cu patulŭ puşcii în peptŭ şi în spate, încâtŭ acela a zăcutŭ în patŭ mai multe lunĭ, — pe unii i a prinsŭ de pĕrŭ şi i-a scuturatŭ de li-se clătinau creerii, pe alţii i-a bătutŭ cu ţevea puşcii, şi érăşĭ pe alţii cu pălmile ş. a. In scurtŭ i-a tiranisatŭ, ca unŭ omŭ desbrăcatŭ de orĭce simţŭ umanŭ.

Huiduitulŭ la drumŭ încă s'a făcutŭ într'unŭ modŭ specialŭ. Domnişorulŭ adecă nu şi-a spartŭ capulŭ cu aceea, că cine e datorŭ şi cine nu a merge la facerea drumului, nicĭ cu aceea, că celŭ ce e dusŭ cu sila prin gendarmĭ n'are nicĭ o merinde şi e dusŭ fără păläriă şi haine trebuincióse în luna lui Maiu. Ce i-a păsatŭ lui, că o sută, o sută cincĭ-ḑecĭ de ómenĭ au vite şi economiă acasă şi că la casŭ de opunere nu elŭ este judecătorulŭ, care îi póte sili la muncă. Pe unulŭ l'a dusŭ cu puterea la drumŭ, chiarŭ dupăce sosise dela Abrudŭ şi nu i-a permisŭ nicĭ sĕ îmbuce ceva, şi deşi respectivulŭ era şi bolnavŭ, l'a bătutŭ, l'a chinuitŭ şi l'a tîrîtŭ cu gendarmii până la drumŭ, unde bietulŭ omŭ a căḑutŭ fără nicĭ o putere.

Nobilulŭ domnişorŭ, făcêndŭ preumblările sale prin pădurĭ, avea pasiune de a împuşca cânii oierilorŭ şi păstorilorŭ de vite, fără nicĭ unŭ motivŭ fundatŭ. Aşa a împuşcatŭ unŭ câne de lângă stăpână. O nenorocire şi o întêmplare, că nu fù şi dênsa împuşcată.

La facerea drumului, dela cei ce nu veniau, sĕu pe carĭ nu-i putea aduce, pretindea sĕ-i facă mâncărĭ, sĕ-i frigă pui ş. a. Unii îlŭ acusau cu aceea, că prin unulŭ şi altulŭ, ba chiarŭ şi dênsulŭ directŭ, amenința că va duce drumulŭ prin grădinile şi locurile mai bune ale acusatorilorŭ, décă nu vorŭ solvi anumite sume şi dacă nu-i vorŭ da de mâncare şi de bĕutŭ, alţii ḑicŭ, că a şi primitŭ unele sume, ér alţii, că barbariile lui i-au pusŭ în desperare.

Domnişorului îi plăceau şi glumele. Aşa într'o ḑi, întêlnindŭ unŭ băiatŭ de ţĕranŭ, numai aşa de glumă l'a prinsŭ de şéle şi ridicându-lŭ cu o mână în aerŭ, a trasŭ cu elŭ de vétră, încâtŭ băiatulŭ a mai ameţitŭ de trântélă.

Cu ocasiunea unei banchetărĭ, într'o crîşmă din Baia de Crişŭ, bătându-se în peptŭ, domnişorulŭ Imre se lăuda, că elŭ póte sĕ comită orĭce faptă, fără ca sĕ aibă teamă, că va fi pedepsitŭ, fiind-că îlŭ are pe preşedintele tribunalului din Deva în buzunarŭ, şi acela nu va cuteza, sĕ-i facă ceva....

Mai zelosŭ a fostŭ domnişorulŭ Imre ca esecutorŭ. Ca statulŭ sĕ nu păgubescă cumva, esecuţiunile efeptuite de elŭ vorŭ rĕmâné de tristă aducere aminte. Afară de amenințările cele mai ordinare şi ilegale, mai vedemŭ, că domnişorulŭ Imre efeptuia esecuţiunile şi în capŭ de nópte. Se ducea uneorĭ pe la meḑulŭ nopţii, scula pe bieţii restanţierĭ din patŭ cu patulŭ puscii, şi cu întrevenirea gendarmilorŭ efeptuia esecuţiunea în meḑŭ de nópte.

Ca sĕ insufle frică în teróre, umbla mai cu sémă cu asistenţă de gendarmĭ. Ii plăcea sĕ înfrice mai alesŭ pe crîşmarii de jidanĭ. Aşa s'a dusŭ odată la casa unui jidanŭ, pe care adesea l'a ameninţatŭ, şi aflândŭ uşa încuiată, a întratŭ în casă cu forţa. Bietulŭ jidanŭ aflase de mai nainte, că o sĕ-lŭ cerceteze domnişorulŭ, de aceea de cu bunŭ timpŭ, a fugitŭ de acasă cu întréga lui familiă.

In scurtŭ, primulŭ acusatŭ Baternai Imre, în calitate de esecutorŭ, păzitorŭ de pădure şi adjunctŭ notarialŭ, în escursiunile şi esmisiunile sale, n'a făcutŭ alta, decâtŭ mai cu sémă a terorisatŭ şi a maltratatŭ pe toţĭ, câţĭ îi erau în cale. (Va urmá.)

DIVERSE.

Innebunitŭ. — „Gil-Blas« ne spune, că mai deunăḑĭ unŭ nenorocitŭ cu numele Wolovsski a fostŭ lovitŭ de unŭ accesŭ de nebuniă, în culoarele Palatului Burbon. Elŭ începù de odată sĕ strige: »Prinţulŭ Bismarck a voitŭ sĕ mĕ cumpere; elŭ mi-a oferitŭ banĭ, mulţĭ banĭ pentru a trăda Ungaria. I-amŭ rĕspunsŭ cum merita: Suntŭ ruda senatorului Senei, reposatului Wolovsski. Franţa va trebui sĕ 'mĭ păstreze recunoşcinţă de ce am făcutŭ pentru dênsa». Nenorocitulŭ Ungurŭ a fostŭ condusŭ afară de către doi uşierĭ. Wolovsski este corespondentulŭ mai multorŭ ḑiare unguresci şi austriace.

* * *

Descoperire archeologică. — O preţiósă descoperire archeologică s'a făcutŭ deunăḑĭ în România de peste Milcovŭ, scrie »Naţiunea«. Cu ocasiunea lucrărei şoselei naţionale dela Târgu-Frumosŭ, la Hârlău, lucrătorii săpândŭ pentru a scóte nisipŭ din pisculŭ Cucutevi, ce îi ḑice şi Cetăţuia, au datŭ peste mai multe vase pe care le sparseră fără milă orĭ remuşcare. D. C. Butculescu aflândŭ despre acésta se duse îndată în localitate şi după lungĭ săpăturĭ se descoperì mai multe obiecte preistorice, între altele nişte toporaşe de calcarŭ, de schistŭ păturosŭ, tîrnăcópe din cornŭ de cerbŭ, sule de osŭ, cuţitae şi săgeţĭ de silexŭ, greutăţĭ de năvodŭ şi greutăţĭ de cântăritŭ; s'au mai găsitŭ şi idolaşĭ atâtŭ de sexulŭ masculinŭ câtŭ şi de sexulŭ slabŭ, făcuţĭ în lutŭ arsŭ şi care, după cum ne informéză corespondentulŭ nostru, au multă asemănare cu cei descoperiţĭ de d. Henry Schliemann la Micena, Tyrenta şi Troia, şi cu cei găsiţĭ de d. Butculescu în măgurele Calomfirescĭ, Zimbreaschi şi Balaciului din Teleormanŭ.

* * *

O povaţă. — „România« scrie: Unŭ remediu fórte eficace contra înţepăturilorŭ primite dela insecte consistă în ungerea locurilorŭ înţepate cu o surcea mică de lemnŭ udată cu amoniacŭ (alcalivolatilŭ,) séu udatŭ cu parchborur de ferŭ. Sĕ se ude în urmă, din când în când, cu apă amoniacală, (o linguriţă de cafea de amoniacŭ într'unŭ paharŭ cu apă.) Durerea, umflătura şi roşéţa vorŭ dispăré cu repeḑiciune.

* * *

Nascere periculósă. — Din Berzava i se scrie »Bisericei şi Scólei,« că o femeiă română de acolo, mamă a 7 copii, a născutŭ în ḑilele trecute, în a şéptea lună după concepţiune, 3 copii gemenĭ, toţĭ trei morţĭ. Mama lorŭ încă este în periculŭ de mórte în urma acestei nascerĭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

era nasul, pe care îl turtise Torrigiano, unul dintre şcolarii sĕi.

Faţa totdéuna palidă a lui Mozart nu era neplăcută, dar nicĭ nu esprima ceva deosebitŭ. Marelu[i] componistŭ nu-i plăcea, când îi spunea cineva, că esteriorulŭ sĕu promite fórte puţinŭ. (Unŭ cântăreţŭ, care nu'lŭ cunoşcea, l'a ţinutŭ de unŭ croitorŭ). Schubert avea o faţă rotundă, grósă, o frunte nu tocmai înaltă, buze mărişóre, sprâncene dese, pĕrŭ desŭ buclatŭ, şi unŭ nasŭ grosŭ turtitŭ: în întregulŭ sĕu o figură de arapŭ.

Despre Schiller se scie, că n'a fostŭ frumosŭ: când era têněrŭ avea pĕrŭ roşu şi pete pe obrazŭ, etc. De micŭ bolnăviciosŭ, a negligeatŭ binele corpului sĕu, lucra nopţĭ întregĭ şi esercitá crerii pe contulŭ celorlalte organe; numai târḑiu a sciutŭ aprecia valórea unui corpŭ sănĕtosŭ. Despre renumitulŭ umoristŭ englesŭ Lorenz Sterne, ḑice unŭ autorŭ: »Figura şi portretulŭ lui erau atâtŭ de originale, încâtŭ vĕḑêndu-lŭ cine-va de prima óră abia îşĭ putea stăpâní rîsulŭ.« Newton n'a fostŭ unŭ bărbatŭ de unŭ esteriorŭ de ceva. Leibniz avea unŭ capŭ mare cu ochĭ micĭ, umerĭ laţĭ, picióre strîmbe şi slabe şi mergea gheboşatŭ. —

Plato era de neamŭ vechiu aristocraticŭ din Athena şi avea avere mărişóră; puterea şi fruntea corpului sĕu i-o laudă unii biografĭ. (Se ḑice că la începutŭ a purtatŭ numele străbunului sĕu Aristotele şi numai porecla i-a fostŭ Platon; acésta i-a dat'o învĕţătorulŭ sĕu de gimnastică pentru structura puternică a corpului sĕu). După Plutarch, elŭ avea umerĭ înalţĭ; avea pĕrŭ buclatŭ, Aristotele pĕrŭ desŭ bine cultivatŭ; semiluna se lăţea totŭ mai tare pe capulŭ încordatŭ alŭ marelui cugetătorŭ. Stagirit, care petrecea la curtea regilorŭ din Macedonia ca fiulŭ medicului regescŭ şi ca educatorulŭ principilorŭ, represintă, în ce privesce îngrijirea de esteriorŭ, prin gustulŭ sĕu pentru îmbrăcăminte frumósă, pe cavalerulŭ în sciinţă.

Este cunoscută urîciunea lui Socrate, pe care îlŭ compară Alcibiade cu Silenii ḑicêndŭ, că-i séměnă în esteriorŭ satyrului Marsyas. Negreşitŭ că, décă privimŭ busta din Villa Albani, păstrată de P. Schuster în colecţiunea portretelorŭ rĕmase a filosofilorŭ grecĭ, nu-i putemŭ ḑice că e frumosŭ, nicĭ graţiosŭ. »Nu se potrivescŭ, ḑice Schuster, aceste buze gróse fórte bine pentru o trompetă? Nu vine omulŭ la idea, când vede acéstă tuberculă de nasŭ, că e predestinatŭ a se înroşí de darulŭ lui Dyonisius?« Insĕ în boltitura frunţii residéză dómna minte, care se manifestă în ochii lui strălucitorĭ. Socrate a servitŭ totdéuna de esemplu pentru contrastulŭ dintre esteriorulŭ şi valórea internă a omului!

Noi nu suntemŭ aderenţĭ ai frenologiei, care admite, că forma esterióră a craniului corĕspunde întru tóte formei creerilorŭ şi că calităţĭ complicate spirituale îşĭ au organele lorŭ anumite în creerĭ, aşa că cultivarea talentului poeticŭ d. e. se póte cetí după forma esternă a craniului. Dar e constatatŭ, că d. e. mărimea şi greutatea creerilorŭ stă în proporţiă cu desvoltarea inteligenţii. Ómenii cu talente escelente, carĭ lucră multŭ cu spiritulŭ, se distingŭ cu deosebire prin o frunte lată, înaltă şi boltită, astfelŭ Michel Angelo, Paganini, Kant, Goethe, Schiller, Napoleonŭ I. etc. — Despre Diderot ḑice Meister: »Fruntea sa lată, deschisă şi rotundă era espresiunea imposantă a unui spiritŭ cuprinḑĕtorŭ, limpede şi fructiferŭ.« Ariost avea o frunte lată şi boltită, Tasso înaltă şi largă. Creerii naturalistului Cuvier au avutŭ greutatea colosală de 1829·96 grame, ai poetului Byron 1807 grame etc.

După Palleske, Schiller avea o voce ca şi Luther şi Napoleon I, înaltă şi afectată. Filosofulŭ Plato avea o voce subţire şi Aristotele era pelticŭ, Demostene, cum se scie, a avutŭ sĕ lupte cu marĭ greutăţĭ, pe care elŭ învingêndu-le a devenitŭ celŭ mai mare oratorŭ alŭ anticităţii. Luther cu puternica lui voce alarma ţéra întrégă ca sĕ deştepte spiritele pentru o lume nouă şi aşa mai departe.

Din cele espuse urméză, că esteriorulŭ omului nu condiţionéză mai de locŭ mărimea lui spirituală. In totŭ casulŭ însĕ a mai consultŭ, ca perfecţiunea corpului sĕ mérgă mână în mână cu perfecţiunea spiritului; acésta e problema orĭ cărui individŭ! Tr.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 7 Iuliu st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4%	98.95	Bonurĭ croato-slavone	102.--
Rentă de hârtiă 5%	91.55	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98 25
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148.50	Imprumutulŭ cu premiu ung.	117.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.30	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	119.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	123.50	Renta de hărtiă austriacă	82.60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	108.50	Renta de arg. austr.	83.45
Bonurĭ rurale ungare	102.50	Renta de aurŭ austr.	109 05
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C1.75	Losurile din 1860	139 25
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	101.75	Acţiunile băncei austro-ungare	865.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.75	Act. băncei de creditŭ ung.	289.25
Bonurĭ rurale transilvane	101.25	Act. băncei de creditŭ austr.	285.60
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.89
		Napoleon-d'orĭ	9.87
		Mărcĭ 100 împ. germ.	61.10
		Londra 10 Livres sterlinge	124.50

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 25 Iuniu st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	89	90
Renta rom. amort. (5%)	$93^{1}/_{8}$	$93^{5}/_{8}$
» convert. (6%)	$88^{1}/_{2}$	$89^{1}/_{2}$
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	30	32
Credit fonc. rural (7%)	$101^{1}/_{4}$	$101^{3}/_{4}$
» „ „ (5%)	$85^{3}/_{4}$	$86^{1}/_{4}$
» » urban (7%)	$98^{1}/_{2}$	$99^{1}/_{2}$
» » » (6%)	$91^{3}/_{4}$	$92^{1}/_{8}$
» » » (5%)	$83^{1}/_{4}$	$84^{3}/_{4}$
Banca naţională a României	1260	1280
Ac. de asig. Dacia-Rom.		
« » » Naţională		
Aurŭ	$9^{1}/_{4}$	$10^{1}/_{4}$
Bancnote austriace contra aurŭ	2.02	2.04

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 8 Iuliu st. n. 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.92	Vênd.	8.94
Argint românesc	»	8.80	»	8.85
Napoleon-d'orĭ	»	9.84	»	9.86
Lire turcescĭ	»	11.15	»	11.20
Imperialĭ	»	9.94	»	9.97
Galbenĭ	»	5.80	»	5.84
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	124.50	„	125.
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. Gross.

Nr. 7631—1885.

Concursŭ.

Spre ocuparea unui postŭ vacantŭ de cancelistŭ la căpitănia orăşenéscă, împreunatŭ cu salariulŭ anualŭ de 450 fl. şi indemnitate pentrŭ locuinţă 100 fl. sĕ escrie prin acésta concursŭ.

Petenţii pentru acestŭ postŭ uu pe lângă documentarea sciinţelorŭ scolare, cunóscerei celorŭ 3 limbĭ ale ţĕrei, destoiniciei în resortulŭ de conceptŭ, purtărei lorŭ morale, şi că nu au trecutŭ etatea de 40 de ani — a-şĭ aşterne petiţiunile astfelŭ instruate pănă în 22 l. c. órele 5 p. m. subscrisulŭ magistratŭ.

Braşovŭ, 4 Iuliu 1885.

Magistratulŭ orăşenescŭ.

Anunţămŭ acelorŭ onoraţĭ cetitorĭ, cari vorŭ binevoi a se aboná la fóia nóstră de aicĭ încolo că avemŭ încă în reservă numerĭ dela începutulŭ anului 1885, prin urmare potŭ sĕ aibă colecţiunea întrégă.

Administratiunea »Gaz. Trans.«

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	5.00	7.45	—
Predealŭ (	—	9 45	12.50	—
Predealŭ (	—	9.47	1.09	—
Timişŭ	—	10.11	1.40	—
Braşovŭ (	—	10.44	2.27	—
Braşovŭ (	6.22	10.51	2.55	—
Feldióra	7.01	11.18	3.38	—
Apatia	7.33	11.36	4.17	—
Agostonfalva	8.01	11.51	4.47	—
Homorodŭ	8.45	12.23	5.42	—
Haşfaleu	10.10	1.19	7.37	—
Sighişóra (	10.29	1.30	8.01	—
Sighişóra (	10.39	1.37	8.21	—
Elisabetopole	11.19	2.05	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	2.25	9.43	—
Copsa mică	12.12	2.36	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blaşiu	1.30	3.13	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiuşŭ	2.11	3.40	7.43	—
Aiudŭ	2.55	4.01	8.29	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	4.24	9 12	—
Ghirisŭ	4.09	4.49	10 23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Clusiu (	5.56	5.58	12.59	—
Clusiu (	6.08	6.08	—	8.00
Nedeşdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	7.14	—	11.04
Ciucia	8.28	7.43	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	8 22	—	2.05
Mező-Telegd	10 01	8.48	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare (	10.37	9.13	—	4.06
Oradia-mare (	10.51	9.18	10.37	—
P. Ladány	12.37	10.31	12 59	—
Szolnok	2 58	12.07	4.45	8.22
Buda-pesta	6 00	2.10	10.05	10.30
Viena (	6.35	2.45	10.50	—
Viena (	3.00	8 00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	7.15	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.4	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2.11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.0	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.3	6.24	—
Clusin (	—	10 01	5.05	6.43	—
Clusin (	12.05	10.16	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriş	2.16	11.24	—	8.51	—
Cucerdea (	3.12	11.43	—	9.31	—
Cucerdea (	3.32	11.45	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	12.08	—	10.24	—
Teiuşŭ	4.50	12.22	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blaşŭ	6.07	12 57	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copşa mică	7.00	1.27	—	12.36	—
Mediaşŭ	—	1.45	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	2.06	—	1.56	6.40
Sigişóra	—	2.31	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	2.50	—	3.02	8.01
Homorod	—	3.48	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	4.19	—	5.30	11.02
Apatia	—	4.34	—	6.03	11.37
Feldióra	—	4.53	—	6.35	12.14
Braşovŭ (	—	5.20	—	7.14	1.09
Braşovŭ (	—	5.3	—	—	1.50
Timişŭ	—	6.07	—	—	2.48
Predealŭ (	—	6.32	—	—	3.23
Predealŭ (	—	7.30	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	11.35	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2.35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok (	2.39	12.00	4 53
Szolnok (	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8.00
Szolnok (	11.02	3.44	11.40
Szolnok (	11.12	4.02	12 00
Aradŭ	3.37	7 53	5.25
Glogovaţŭ	4.13	—	6.19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bêrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10.10	—	12.24
Şibotŭ	10.43	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12 05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2.18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9 36
Timişóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7.05	12.27	3.00
Haţegŭ	7.53	1.19	3.49
Pui	8.46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Baniţa	10.11	3.35	6.07
Petroşenĭ	10.43	4.04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.07	12.25	5.00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6.53
Aradulŭ nou	7.40	2.54	7.24
Aradŭ	7.50	3.10	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9 33	5.28
Baniţa	7.27	10.14	6.0
Crivadia	8.06	10 54	6.45
Pui	8.50	11 37	7.25
Haţegŭ	9.31	12.17	8 02
Streiu	10.16	12.58	8.44
Simeria	10.53	1.35	9.16

Tipografia ALEXI Braşovŭ.